

№2(70). С. 277-285. URL: <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/793>.

2. Драпайло В. В. Поняття, ознаки та види товарів у митному праві. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2016. № 4 (54). С. 58-62. URL: http://www.law.stateandregions.zp.ua/archive/4_2016/13.pdf.

3. Стабільність цивільного обороту в Україні: проблеми забезпечення: збірник наукових праць. Випуск другий / Беляневич О. А., Берестова І. Е., Гриняк А. Б. та ін. / За ред. О. А. Беляневич. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2014. 217 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/0BwuVse3YcpX9UWJxRVU1NDBDQm8/view?resourcekey=0-3JLEd0vDb35R-QWOVI6n1A>.

REFERENCES:

1. Lysenko V., Kurilov G. Illegal circulation of goods in Ukraine: description of methods of criminal activity. *Bulletin of the Luhansk State University of Internal Affairs named after E.O. Didorenko* 2015. No. 2(70). P. 277-285. URL: <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/793>.

2. Drapailo V.V. Concepts, signs and types of goods in customs law. *State and regions. Series: Law*. 2016. No. 4 (54). P. 58-62. URL: http://www.law.stateandregions.zp.ua/archive/4_2016/13.pdf.

3. Stability of civil turnover in Ukraine: problems of provision: a collection of scientific papers. The second issue / Belyanevich O. A., Berestova I. E., Hrynyak A. B. and others. / Under the editorship O. A. Belyanevich. K.: Research Institute of Private Law and Entrepreneurship named after Academician F. G. Burchak of the National Academy of Sciences of Ukraine, 2014. 217 p. URL: <https://drive.google.com/file/d/0BwuVse3YcpX9UWJxRVU1NDBDQm8/view?resourcekey=0-3JLEd0vDb35R-QWOVI6n1A>.

Стаття надійшла до редакції: 20.05.2023

УДК 346.9:347.121.2

DOI: 10.36550/2522-9230-2023-14-250-255

Талдонова Карина Геннадіївна,
старший викладач кафедри теоретичної юриспруденції,
доктор філософії з галузі знань «Право» (Ph.D)
Київського національного економічного університету
ім. Вадима Гетьмана
e-mail: taldonovakarina@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-4491-8521>

ЮРИДИЧНИЙ АНАЛІЗ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ У ЦИФРОВІЙ СФЕРІ

Наша країна протистоїть найсерйознішому безпековому виклику за всі роки своєї незалежності та є державою, що зазнала зовнішньої агресії з боку російської федерації під час збройного конфлікту. В умовах економічної нестабільності є потенційна загроза для основних прав і свобод людини і громадянина, зокрема, і у сфері захисту прав споживачів, саме тому законодавство України містить низку важливих гарантій охорони прав людини. Захист прав людини і громадянина як споживача - є однією з найважливіших ознак демократичного суспільства та напрямом захисту конституційних прав громадян. Стаття присвячена перспективам розвитку законодавства про захист прав споживачів у цифровій сфері.

Дотримання пріоритету інтересів споживачів поряд з інтересами окремих господарюючих суб'єктів є одним з найважливіших принципів ринкової економіки демократичної держави, яка повинна прагнути до забезпечення ефективного контролю за якістю і безпекою продукції, усіх видів робіт та послуг, удосконалення законодавства про захист прав споживачів. Подальших досліджень потребують питання розробки та прийняття сучасного законодавства про захист прав споживачів, яке б відповідало практиці Європейського Союзу.

В статті розглянуто Проект Закону України «Про захист прав споживачів» від 05.10.2021 року. В Проекті зазначається, що він покликаний регулювати відносини між споживачами товарів, робіт і послуг та суб'єктами господарювання незалежно від форми власності, які виробляють, продають товари чи харчові продукти, виконують роботи чи надають послуги, встановлює права споживачів, а також визначає механізми їх захисту та основи реалізації державної політики у сфері захисту прав споживачів. Законопроект суттєво посилює захист прав споживачів, оскільки адаптує базові стандарти захисту прав споживачів, що ефективно працюють в Європейському Союзі, зокрема, у таких специфічних сферах, як захист споживачів е-комерції, продаж товарів з цифровим вмістом, економічні права покупців харчових продуктів та інше.

Ключові слова: споживач; захист прав споживачів; цифрова сфера; цифрова трансформація.

Taldonova K. LEGAL ANALYSIS OF CONSUMER RIGHTS PROTECTION IN THE DIGITAL SPHERE

Our country is facing the most serious security challenge for all the years of its independence and is a state that has

suffered external aggression from the Russian Federation during the armed conflict. In conditions of economic instability, there is a potential threat to the basic rights and freedoms of a person and a citizen, in particular, in the field of consumer rights protection, which is why the legislation of Ukraine contains a number of important guarantees for the protection of human rights. The protection of human rights and the citizen as a consumer is one of the most important features of a democratic society and the direction of protection of the constitutional rights of citizens. The article is devoted to the prospects for the development of legislation on the protection of consumer rights in the digital sphere.

Adherence to the priority of the interests of consumers along with the interests of individual business entities is one of the most important principles of the market economy of a democratic state, which must strive to ensure effective control over the quality and safety of products, all types of work and services, and the improvement of legislation on the protection of consumer rights. The issue of development and adoption of modern legislation on the protection of consumer rights, which would correspond to the practice of the European Union, requires further research.

The article discusses the Draft Law of Ukraine "On the Protection of Consumer Rights" dated October 5, 2021. The Project states that it is intended to regulate relations between consumers of goods, works and services and business entities, regardless of the form of ownership, that produce, sell goods or food products, perform work or provide services, establishes the rights of consumers, and also determines the mechanisms of their protection and the basis of implementation of state policy in the field of consumer rights protection. The draft law significantly strengthens the protection of consumer rights, as it adapts the basic standards of consumer rights protection that work effectively in the European Union, in particular, in such specific areas as the protection of e-commerce consumers, the sale of goods with digital content, the economic rights of food buyers, and others.

Key words: consumer; consumer rights protection; digital sphere; digital transformation.

Постановка проблеми. Задоволення потреб споживачів у продовольчих та промислових товарах, побутових і комунальних послугах має здійснюватись на основі безумовного дотримання вимог щодо їх якості та безпеки, постійного контролю за цим з боку держави. Особливого значення при виконанні даного завдання держава набуває в умовах збільшення обсягів споживання та насичення ринку продовольчими і непродовольчими товарами, побутовими роботами та послугами, коли часто постають питання забезпечення їх відповідності вимогам щодо якості та безпеки. Поряд зі збільшенням обсягів реклами побутових товарів, робіт, та послуг, потребує підвищення рівня об'єктивності та достовірності інформації про їх реальні споживчі характеристики. За таких обставин метою держави є забезпечення прав споживачів, а також створення дієвого правового механізму їх захисту [10, с. 85].

Основи реалізації державної політики у сфері захисту прав споживачів закладені в системі нормативно-правових актів з питань захисту прав споживачів. Нормативно-правова база сфери захисту прав споживачів складається із Конституції України, Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, Закону України «Про захист прав споживачів», Закону України «Про стандартизацію», Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» та інших нормативно-правових актів, що містять положення про захист прав споживачів [1; 2; 3; 4; 5; 6].

Фундаментальним законодавчим актом у сфері захисту прав споживачів є Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 року [4]. У ньому встановлено основні права та обов'язки споживачів та виробників і продавців товарів, виконавців робіт і надавачів послуг, визначено правовий механізм їх захисту, а також правові засади діяльності органів державної виконавчої влади у сфері захисту прав споживачів, на які покладено державний контроль за дотриманням законодавства про захист прав споживачів, забезпечення реалізації державної політики щодо захисту прав споживачів.

Основним недоліком цього Закону є те, що його було прийнято далекого 1991 року - в часи, коли про цифрову трансформацію мова взагалі не велась. Як наслідок, на сьогоднішній день до сучасних реалій він слабо пристосований – інтернет-магазини стали реальністю не так давно, а високотехнологічні товари раніше не мали такого широкого житку. Відповідно вже буденні для нас речі перебувають у «сірій зоні» законодавства України. Багато правових явищ, таких як: цифрова послуга, комерційна гарантія та маркетплейс – не визначені на законодавчому рівні або прописані надто примітивно та слабо для захисту прав споживачів. Разом з тим слід згадати зобов'язання, взяті Україною перед Європейським Союзом, які включають у себе і реформу цієї сфери також.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Серед дослідників, які здійснили вагомий внесок у дослідження питань захисту прав споживачів та формування дієвих організаційно-економічних важелів розвитку торгівлі, слід виокремити наступних вчених: І.О.Дудлюю проведено дослідження питань класифікації споживачів у системі правовідносин виробник-споживач; Косінов С.А. вивчав питання захисту прав споживачів в Україні за договором купівлі-продажу; Т.О. Кагал досліджував організаційно-правові питання, пов'язані із забезпеченням захисту прав споживачів в сфері якості товарів; питанням цивільно-правового захисту прав споживачів за законодавством України приділено належну увагу у роботі Осетинської Г.А.; дослідженню правовідносин, що виникають у зв'язку з порушенням прав споживачів внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг), присвятила свою роботу О.П.Письменна та ін. Незважаючи на наукові результати у цій сфері, подальших досліджень все одно потребують питання розробки та прийняття нового сучасного законодавства про захист прав споживачів, яке б відповідало практиці Європейського Союзу та умовам цифрової трансформації сьогодення.

Метою статті є проведення ґрунтовного юридичного аналізу змісту прав споживачів у цифровій сфері та удосконалення чинного законодавства України щодо захисту прав споживачів.

Виклад основного матеріалу дослідження. З часу отримання Україною незалежності фактично

зберігся застарілий підхід до побудови та розвитку системи захисту прав споживачів, коли у відповідній сфері переважають контрольно-наглядові функції держави з фіксацією фактичного становища щодо порушення прав споживачів на внутрішньому ринку. При цьому, не застосовується превентивний підхід для недопущення та попередження таких порушень. Відповідальність суб'єктів господарювання за порушення прав споживачів не забезпечує попередження повторних порушень таких прав [8].

В Україні право на захист прав споживачів закріплено ст. 42 Конституції України, яка передбачає, що держава захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю й безпечністю продукції та всіх видів послуг і робіт, сприяє діяльності громадських організацій споживачів [1]. Одним із важливих питань у цьому контексті є забезпечення права громадян-споживачів на вільний доступ до інформації про якість продуктів та послуг. Захист права споживача на повну і достовірну інформацію про товари та послуги є пріоритетним завданням для кожної країни відповідно до ст. 15 Закону України «Про захист прав споживачів» [4].

Перейдемо до детальнішого аналізу загальних положень прав споживачів.

Поняття споживачів наведено у п. 22 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про захист прав споживачів». Відповідно до якого споживачами є фізичні особи, які придбавають, замовляють, використовують або мають намір придбати чи замовити продукцію для особистих потреб, безпосередньо не пов'язаних з підприємницькою діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника [4].

Права споживачів під час придбання, замовлення або використання товарів (робіт та послуг) на території України встановлено у ч. 1 ст. 4 Закону України «Про захист прав споживачів». Серед основних прав споживачів визначено право на: захист своїх прав державою; належну якість продукції та обслуговування; безпеку продукції; необхідну, доступну, достовірну та своєчасну інформацію державною мовою про продукцію, її кількість, якість, асортимент, її виробника (виконавця, продавця) відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»; обслуговування державною мовою відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»; відшкодування майнової та моральної шкоди, завданої внаслідок недоліків продукції (дефекту в продукції), відповідно до закону; звернення до суду та інших уповноважених державних органів за захистом порушених прав; об'єднання в громадські організації споживачів (об'єднання споживачів) [4].

Варто наголосити, що вказаний перелік прав не є вичерпним. У ч. 2. ст. 4 Закону України «Про захист прав споживачів» закріплено, що споживачі також мають інші права, встановлені законодавством про захист прав споживачів. Поряд із правами в ч. 3 ст. 4 Закону України «Про захист прав споживачів» визначено ряд обов'язків споживачів, дотримання яких є необхідною умовою для здійснення споживачами їхніх прав [4].

Зокрема такими обов'язками є: перед початком експлуатації товару уважно ознайомитися з правилами експлуатації, викладеними в наданій виробником (продавцем, виконавцем) документації на товар; в разі необхідності роз'яснення умов та правил використання товару – до початку використання товару звернутися за роз'ясненнями до продавця (виробника, виконавця) або до іншої вказаної в експлуатаційній документації особи, що виконує їх функції; користуватися товаром згідно з його цільовим призначенням та дотримуватися умов (вимог, норм, правил), встановлених виробником товару (виконавцем) в експлуатаційній документації та інше[4].

З метою забезпечення права споживача на належну якість та безпеку продукції в ст. 6 Закону України «Про захист прав споживачів» передбачено обов'язок продавця (виробника, виконавця) передати споживачеві продукцію належної якості, а також надати інформацію про цю продукцію. На вимогу споживача продавець (виробник, виконавець) зобов'язаний також надати йому документи, які підтверджують належну якість продукції (ч. 2 ст. 6 Закону України «Про захист прав споживачів») [4].

На підставі вище викладеного, чинний Закон України «Про захист прав споживачів» не регулює права споживачів у цифровій сфері взагалі. Це, безумовно, є значною прогалиною у законодавстві України, адже по-перше, такі правові явища, як цифрова послуга, комерційна гарантія та маркетплейс – взагалі не визначені даним Законом, а по-друге, його правові норми не відповідають основним засадам функціонування та практиці Європейського Союзу. Також, важливим аспектом неактуальності сучасного закону є те, що він не поширюється на мережу інтернет, в якому все більше і більше фізичних осіб замовляють товари та послуги.

Саме тому слід зазначити, що ще в жовтні 2021 року до Верховної Ради України було внесено Проект Закону про захист прав споживачів № 6134 від 05.10.2021 року, який Верховна Рада ухвалила в другому читанні [7].

Перейдемо до детальнішого аналізу положень Проекту Закону про захист прав споживачів № 6134 від 05.10.2021 року.

Проект Закону про захист прав споживачів № 6134 від 05.10.2021 року в ст. 1 містить велику кількість нових термінів, серед яких є цифрова послуга, комерційна гарантія та маркетплейс. Відповідно до цієї статті, цифрова послуга - це послуга, що дозволяє споживачеві створювати, обробляти, зберігати або отримувати доступ до даних у цифровій формі; послуга, яка дозволяє поширювати або будь-яким іншим чином використовувати дані в цифровій формі, що завантажені або створені споживачем або іншими користувачами цієї послуги. Комерційна гарантія - будь-яка додаткова гарантія до передбаченого законодавством гарантійного зобов'язання, яка пропонується споживачу суб'єктом господарювання з

власної ініціативи безоплатно або за додаткову плату, та яка полягає, зокрема у відшкодуванні вартості, заміні, ремонті чи будь-якому гарантійному обслуговуванні продукції відповідно до умов, передбачених у комерційній гарантії. Електронний торговельний майданчик (маркетплейс) - інформаційно-телекомунікаційна система (веб-сайт, частина веб-сайту, застосунок тощо), за допомогою якої суб'єкт господарювання надає споживачам можливість укласти дистанційні договори щодо придбання ними продукції інших суб'єктів господарювання, інформацію про яку розміщено на такому електронному торговельному майданчику [7].

Проект Закону про захист прав споживачів № 6134 від 05.10.2021 року розширив права споживачів, зокрема додано такі права, як: право споживача на споживчу освіту та/або просвіту (ст. 12); права споживача під час торговельного та інших видів обслуговування (ст.14); права споживача на інформацію у разі укладання договору поза торговельними чи офісними приміщеннями або дистанційного договору (ст. 16); права споживача під час придбання продукції шляхом електронної торгівлі (ст. 17); право споживача на доставку товару, придбаного шляхом укладання договору поза торговельними чи офісними приміщеннями або дистанційного договору (ст. 19) [7].

Тобто, на відміну від чинного сьогодні Закону України «Про захист прав споживачів», законопроект значно розширює коло прав споживачів, зокрема, вперше закріплюється право споживача на освіту, ввічливе обслуговування, вибір способу оплати, захист своїх прав та вільний вибір механізмів захисту своїх прав; об'єднання в громадські об'єднання споживачів (об'єднання споживачів); право здійснювати фото та/або відеофіксацію порушень своїх прав, якщо це не суперечить закону.

Стаття 21 згаданого Проекту Закону про захист прав споживачів містить обов'язки споживачів в електронній торгівлі, що і є початком регулювання даного питання у цифровій сфері [7]. Це є дуже позитивним та перспективним кроком нашої держави в питанні імплементації норм міжнародного права та відповідності до практики Європейського Союзу. Відповідно до цієї статті, споживач зобов'язаний надати згоду на придбання продукції шляхом електронної торгівлі, про що він повідомляє суб'єкта господарювання у визначений таким суб'єктом господарювання спосіб. Спосіб повідомлення визначається суб'єктом господарювання у зрозумілій для споживача формі [7].

Також, важливим положенням згаданого Проекту Закону про захист прав споживачів є те, що Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів у разі ненадання суб'єктом господарювання достовірної інформації на веб-сайті про його найменування, місцезнаходження, що унеможливило здійснення заходу державного нагляду (контролю) відповідно до вимог Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» з метою поновлення порушених прав споживачів, має право звертатися до провайдера інтернет-послуг щодо обмеження доступу до веб-сайту (частини веб-сайту, програмного забезпечення) такого суб'єкта господарювання (ст. 31) [7].

Окрім цього, зазначеним законопроектом, на відміну від чинного Закону України «Про захист прав споживачів», вперше передбачено запровадження механізму досудового (альтернативного) врегулювання споживчих спорів. Так, статтю 39 проекту Закону визначено, що захист прав споживачів може здійснюватися органами позасудового розв'язання спорів між споживачем та суб'єктом господарювання, порядок створення, статус та умови функціонування яких визначаються окремим законодавством [7]. Як влучно зазначають Н.В. Ільків та М.С. Долинська, можливість використання суб'єктами правовідносин досудового врегулювання спорів може бути додатковим засобом правового захисту, який держава надає учасникам певних правовідносин, що не суперечить принципу здійснення правосуддя виключно судом [13, с. 56].

Окремої уваги заслуговує те, що споживче право є однією із найбільш розвинених галузей права Європейського Союзу в умовах сьогодення. Відповідно до ст. 153 Договору про заснування Європейської Спільноти (Договір про заснування Європейського економічного співтовариства) та ст. 38 Хартії основних прав Європейського Союзу, до пріоритетних завдань Європейського Союзу належить забезпечення високого рівня захисту прав споживачів. [11, с. 71; 12, с. 38]. За законодавством Європейського Союзу встановлено принциповий момент у взаємовідносинах споживача та держави. Так, вважаючи споживача слабшою стороною в зобов'язанні, європейський законодавець визначає захист його прав своїм безпосереднім обов'язком. Намір України набути членства в Європейському Союзі зумовлює необхідність приведення її законодавства до вимог законодавства Європейського Союзу. Відповідне зобов'язання визначене в Угоді про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, – з іншої сторони від 27.06.2014 року [9; 12, с. 38].

Висновки. Отже, на підставі вище викладеного, можна зробити висновки, що прийняття нового Закону про захист прав споживачів дозволить досягти відповідності між системами захисту прав споживачів України та Європейським Союзом; забезпечити однакову інтерпретацію правових норм; підвищити рівень захисту прав споживачів, шляхом розширення їх прав; зменшити зловживання шляхом встановлення мінімального гарантійного строку та чітких вимог до позначення цін на товари; підвищити рівень захисту прав споживачів у сфері електронної торгівлі та передбачити запровадження механізму досудового (альтернативного) врегулювання споживчих спорів тощо.

Слід зазначити, що законопроектом також визначено принципи, на яких ґрунтується захист прав споживачів відповідно до принципів Європейського Союзу; звільнено суб'єктів господарювання від

обов'язку створювати обмінний фонд товарів; впроваджено надання суб'єктами господарювання документів, що підтверджують гарантійні зобов'язання, в електронній формі, що позитивно вплине на захист прав споживачів у цифровій сфері після набрання його чинності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80?lang=uk#Text>
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 року № 435-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 року № 436-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
4. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 року № 1023-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#top>
5. Про стандартизацію: Закон України від 05.06.2014 року № 1315-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text>
6. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 року № 4004- URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>
7. Про захист прав споживачів: проект Закону України реєстраційний номер 6134 від 05.10.2021 року (6 сесія ІХ скликання) URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72932
8. Про схвалення Концепції державної політики у сфері захисту прав споживачів на період до 2020 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 березня 2017 р. № 217-р., URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/217-2017-%D1%80#Text>
9. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, – з іншої сторони від 27.06.2014 року (Угоду ратифіковано із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
10. Іваненко Л.М., Язвінська О.М. Захист прав споживачів : підручник. К. : Юрінком Інтер, 2014. 496 с. URL: <https://jurkniga.ua/contents/zakhist-prav-spozhyvachiv-pidruchnik.pdf>
11. Саванець Л. Гармонізація європейського колізійного та матеріального права у сфері захисту прав споживачів. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. Вип. 2. С. 71-76.
12. Саванець, Л. Права споживача у разі придбання товару неналежної якості за законодавством Європейського Союзу та України. *Актуальні проблеми правознавства*. 2017. № 1. С. 36-42.
13. Неюрисдикційні форми захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання: монографія / Н. В. Ільків, М. С. Долинська та ін.; за заг. ред. д. ю. н. М. С. Долинської. Львів : ТОВ «Галицька видавнича спілка», 2020. 174 с. URL: <https://cutt.ly/GwpdFGSe>

REFERENCES:

1. Constitution of Ukraine: Law of Ukraine dated 28.06.1996 No.254k/96-BR]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80?lang=uk#Text> [in Ukrainian].
2. Civil Code of Ukraine: Law of Ukraine dated January 16, 2003 No. 435-IV]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [in Ukrainian].
3. Economic Code of Ukraine: Law of Ukraine dated January 16, 2003 No. 436-IV]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> [in Ukrainian].
4. On the protection of consumer rights: Law of Ukraine dated May 12, 1991 No. 1023-XII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#top> [in Ukrainian].
5. On standardization: Law of Ukraine dated June 5, 2014 No. 1315-VII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text> [in Ukrainian].
6. On ensuring sanitary and epidemic well-being of the population: Law of Ukraine dated February 24, 1994 No. 4004-XII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text> [in Ukrainian].
7. On the protection of consumer rights: draft Law of Ukraine registration number 6134 dated 05.10.2021 (6th session of the IX convocation). Retrieved from http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72932 [in Ukrainian].
8. On the approval of the Concept of state policy in the field of consumer rights protection for the period up to 2020. Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine of March 29, 2017 No. 217, Kyiv]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/217-2017-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
9. Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other hand, dated June 27, 2014 (the Agreement was ratified with a statement by Law No. 1678-VII dated September 16, 2014]. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text [in Ukrainian].
10. Ivanenko L.M., Yazvinska O.M. (2014) Protection of consumer rights: a textbook]. K.: Yurinkom Inter, 2014. 496 p. Retrieved from <https://jurkniga.ua/contents/zakhist-prav-spozhyvachiv-pidruchnik.pdf> [in Ukrainian].
11. L. Savanets (2016) Harmonization of European conflict of laws and substantive law in the field of consumer rights protection]. UDC 341.96:340.137 Actual problems of jurisprudence, Ternopil: TNEU, 2016. Issue 2. P. 71-76. [in Ukrainian].

12. L. Savanets (2017) Consumer rights in case of purchase of goods of inadequate quality according to the legislation of the European Union and Ukraine.]. УДК 341.96:340.137:347.4 Актуальні проблеми правознавства [UDC 341.96:340.137:347.4 Actual problems of jurisprudence]. Ternopil: TNEU 2017. № 1. P. 36-42. [in Ukrainian].

13. N. V. Ilkiv, M. S. Dolynska and others; in general ed. D. Yu. N. M. S. Dolynska (2020) Non-jurisdictional forms of protection of the rights and interests of business entities: monograph] Lviv: "Halyska Publishing Union" LLC, 2020. 174 p. Retrieved from <https://cutt.ly/GwpdFGSe> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 19.05.2023

УДК 343.9:343.35

DOI: 10.36550/2522-9230-2023-14-255-259

Воронятніков Олександр Олександрович,

доктор юридичних наук

Начальник відділу проектування та впровадження

систем управління інформаційних технологій

Департаменту інформаційно-аналітичної підтримки

Національна поліція України

e-mail: voronyatnikov@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-3761-698X>

Зінов'єв Нікіта Едуардович,

прокурор Оболонської окружної прокуратури м. Києва

<https://orcid.org/0009-0005-3210-3893>

ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН В СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

У даній статті розкрито особливості публічно-правових відносин в сфері запобігання корупції.

Визначено, що публічно-правові відносини в сфері запобігання корупції – це урегульовані нормами права суспільні відносини, що виникають між суб'єктами декларування, уповноваженими органами влади та органами місцевого самоврядування під час виконання ними функцій держави та місцевого самоврядування.

Особливості публічно-правових відносин в сфері корупції є: 1) нормативно-правовою основою виникнення даних відносин є Конституція України, міжнародні нормативно-правові акти, які ратифікувала Україна та які урегульовують питання запобігання корупції та законодавчі і підзаконні нормативно-правові акти в сфері запобігання корупції; 2) варто розрізняти два поняття «суб'єкти публічно-правових відносин в сфері корупції» та «учасники публічно-правових відносин в сфері корупції»; 3) об'єктом є суспільні відносини, що пов'язані з корупцією; 4) виникають у зв'язку з виникнення публічного інтересу; 5) предметом є надання публічних послуг; 6) має місце виникнення реального та потенційного конфлікту інтересів між суб'єктами публічно-правових відносин в сфері корупції; 7) з метою організації та здійснення заходів із запобігання та виявлення корупції утворюються уповноважені підрозділи (уповноважені особи) з питань запобігання та виявлення корупції; 8) мають вольовий характер; 9) охороняються державою; 10) відрізняються індивідуалізованістю суб'єктів, суворою визначеністю їх взаємного поведіння, персоніфікацією прав і обов'язків; 11) можуть мати примусовий, обмежувальний, заохочувальний характер; 12) складаються із суб'єкта, об'єкта, змісту, юридичних фактів.

Наявність статусу учасника публічно-правових відносин в сфері запобігання корупції створює для останніх цілу низку адміністративно-правових обмежень, що створюють додаткові обов'язки та правила поведінки. Обмежувальний характер публічно-правових відносин в сфері запобігання корупції зменшує кількість підстав, за якими їх можна диференціювати. Це зумовлено передусім специфікою суб'єктів даних відносин, а також їх об'єктом.

Ключові слова: публічно-правові відносини, суб'єкти публічно-правових відносин, публічний інтерес, корупція, запобігання корупції, органи державної влади, суб'єкти декларування, обмеження.

Voronyatnikov O., Zinoviev N. PECULIARITIES OF PUBLIC-LEGAL RELATIONS IN THE FIELD OF CORRUPTION PREVENTION

This article reveals the peculiarities of public-legal relations in the field of corruption prevention.

It was determined that public-legal relations in the field of corruption prevention are social relations regulated by law, which arise between the subjects of declaration, authorized authorities and local self-government bodies during their performance of the functions of the state and local self-government.

Peculiarities of public-legal relations in the field of corruption are: 1) the normative-legal basis for the emergence of these relations is the Constitution of Ukraine, international legal acts ratified by Ukraine and which regulate the issue of corruption prevention, and legislative and sub-legal normative-legal acts in the field of corruption prevention ; 2) it is worth